

L'EDICIÓ DE LES SINODALS DE GIRONA DE 1512

A començament d'aquest segle, l'alemany Konrad Haebler va aplegar en la seva *Bibliografía Ibérica del siglo XV*,¹ tota la informació que li fou abastable sobre la nostra producció incunable. Aqueixa obra és encara útil y vigent en molts aspectes, i imprescindible mentre no es completi el definitiu *Gesamtkatalog der Wiegendrucke*. Als nostres dies, un altre estranger, el britànic Frederick John Norton, ha continuat l'obra de Haebler i en el seu *A Descriptive Catalogue of Printing in Spain and Portugal 1501-1520*,² ha descrit —amb una metodologia impecable, rigorosa— gairebé tota la producció tipogràfica ibèrica dels vint anys posteriors al 1500, límit convencional, com és acceptat universalment, del període incunable. Així, gràcies al treball exemplar de Haebler (prescindeixo ara d'alguns treballs posteriors que el completen i perfeccionen) i Norton, posseïm una informació bastant completa sobre les estampacions realitzades a la península des dels inicis de la seva impremta fins a l'any 1520. Però he hagut de dir que tenim una informació «bastant completa» perquè, dissortadament, de molts llibres incunables, postincunables i de qualsevol altra època, no n'ha restat cap exemplar, o bé, en el millor dels casos, solament sabem de llur existència a través de documentació notarial o a través de referències, moltes vegades poc fiables, de determinats historiadors, bibliògrafs, etc., de temps passats.³ És per tot això que Norton ha de posar al peu

¹ Duu com a subtítol: *Enumeración de todos los libros impresos en España y Portugal hasta el año 1500 con notas críticas*. 2 vols. La Haia-Leipzig, 1903-1917.

² Cambridge 1978.

³ Heus aquí una petita relació de llibres gironins perduts totalment, l'existència dels quals ens és coneguda solament per la documentació conservada o per altres viarans als quals acabem d'alludir: 1) el *Breviari* de 1487, possiblement el primer llibre litúrgic gironí; sabem que el bisbe Berenguer de Pau (1485-†1506), adquirí el 1487 (any de la seva estampació?) "trescentorum voluminum de breviariis empremtorum in papiro, de diocesi Gerundensi" a Joan Gherlinch, impressor alemany establert a Barcelona, pel preu de quatre-centes cinquanta lliures barceloneses (cf. J. M. MADURELL,

de nombroses notícies bibliogràfiques aquest punyent rètol: «No copy traced».

Aqueix bibliògraf, al seu alludit catàleg i sota el núm. 181, copia la notícia donada per Antoni Palau i Dulcet⁴ sobre l'estampació d'un recull de *Constitutiones sinodales* antigues⁵ que féu editar el 1512 el bisbe de Girona, fra Guillem Ramon de Boïl, O.S. Hier.,⁶ al taller

J. RUBIÓ, *Documentos para la historia de la imprenta y librería en Barcelona (1474-1553)*, Barcelona 1955; docs. 44 i 46, pàgs. 95 i 97-100; 2) el *Missal* imprès vers el 1492/93 probablement per Joan Rosenbach, un altre alemany resident aleshores a Barcelona, del qual existiren dos-cents setze exemplars, 210 impresos en paper i 6 en pergami (cf. MADURELL-RUBIÓ, *Documentos*, doc. 79, pàgs. 159-161); i 3) el *Ritual o Ordinari*; Jaume Villanueva ens assabenta que el 1493 "se imprimieron en Barcelona por Juan Rosembach algunos códices rituales de esta iglesia [de Girona]. Esta noticia nos conservó la prefación al Misal de ella misma de 1557, que prohíbe el uso de estos que digo mas antiguos" (cf. J. VILLANUEVA, *Viaje literario a las iglesias de España*, vol. XIV, Madrid 1850; pàg. 58). Si s'han perdut tots aquests incunables litúrgics gironins de l'època de Berenguer de Pau, el mateix podem dir dels mil trenta breviaris que el bisbe fra Guillem Ramon de Boïl, l'editor de les *Constitutiones sinodales antique*, objecte d'aquest article, va contractar el 1510 amb el llibreter de Barcelona Joan Trinxer. Tal vegada aquests breviaris gironins s'imprimiren a Barcelona el 1511. Sembla, per la documentació coneguda, que el 1514 el bisbe Boïl tornà a encarregar una altra edició del brevari per a ús de la seva diòcesi, i que aqueixa vegada fou imprès en un taller, desconegut per nosaltres, de Lyon (cf. MADURELL-RUBIÓ, *Documentos*, doc. 284, pàgs. 516-517; 693 i 757). Sota el mateix pontificat de Boïl, el capítol catedralici de Girona contractà, el 10 d'abril de 1527, l'estampació de set-cents *Officis nous*, dels quals no sabem tampoc que se n'hagi servat ni un sol exemplar. Els motius de llur pèrdua són prou clars, especialment pel que fa a aqueix tipus de llibres litúrgics: per l'ús freqüent, si no quotidià, que hom en feia, i per haver perdut llur vigència en ésser substituïts per uns altres de nous d'acord amb les noves disposicions conciliaris. I n'hi ha d'altres, de motius...

⁴ *Manual del librero hispanoamericano*, vol. IV, Barcelona 1951; núm. 60.225. L'exemplar que Palau repertorià fou ofert per 500 pessetes el 1935.

⁵ Presento un sol exemple de llur antiguitat: la darrera de les constitucions impreses (fol. a⁴), que en l'edició de Boïl es titula *Quod matrone siue obstetrices informentur de baptizandis pueris*, és, segons Francesc Romaguera, una constitució del bisbe Ennec de Valterra promulgada el 1368; cf. la transcripció d'aquesta constitució sota el títol *Matronae instruuntur qualiter debent baptizare pueros existentes in periculo mortis* amb la seva glossa erudita a: *Constitutiones Synodales dioecesis gerundensis in unum collectae, renovatae, & auctae sub... D. Fr. Michaele Pontich episcopo gerundensi... Variis glossis, communioribusque DD. maximè recentiorum opinionibus, ac declarationibus Sacr. Congr. Cardinalium comprobatis, exornatae a Francisco Romaguera...*, Girona, Jeroni Palol, 1691; pàgs. 307-309. Quin seria el motiu pel qual el bisbe tornava a posar en vigor aquestes constitucions tan envellides? Segurament que les actes inèdites, si es conserven, ens l'aclaririen.

⁶ 28-VII-1508-†28-XI-1532. Cf. sobre aquest pontificat: ANTOLÍN MERINO i JOSÉ DE LA CANAL, *España Sagrada*, vol. XLIV, Madrid 1826; pàgs 102-106; JAIME VILLANUEVA, *Viaje literario a las iglesias de España*, vol. XIV, Madrid 1850; pàgs. 62-73,

tipogràfic barceloní del provençal Carles Amorós. Aquesta era, fins al present, l'única testimoniança que havíem d'aquella impressió, la qual Norton, en no trobar cap exemplar —malgrat el seu esforç de molts anys d'escorcollar biblioteques públiques i privades d'arreu del món— va haver de transcriure-la al seu catàleg, tot indicant que esmenava, al seu criteri, alguns errors de transcripció, tan habituals en el *Manual* de Palau.

Com sigui que a la Biblioteca de Catalunya existeix un exemplar de l'esmentada edició de les *Constitutiones sinodales* —probablement és el mateix exemplar repertoriat per Palau, la qual cosa el convertiria en un exemplar únic— m'ha semblat escaient de donar-ne una breu descripció bibliogràfica i la seva reproducció facsimilar en aquest volum d'homenatge al nostre veterà historiador i antic col·laborador del *Bulletí de la Biblioteca de Catalunya*, Dr. Lluís Batlle i Prats. Per altre cantó, el seu text pot contribuir a enriquir el corpus que un dia no massa llunyà hom hauria de formar dels nostres sinodals catalans, dels quals Girona posseeix una rica i antiquíssima tradició,⁷ a l'estil, per exemple, del de França,⁸ cor-

i ENRIC CLAUDI GIRBAL, *Obispos de Gerona. Cuadro cronológico de los que han ocupado esta silla de Gerona*, Girona 1882. Potser el fet d'haver estat anteriorment prior del monestir de Santa Engràcia de Saragossa explica que el famós tipògraf alemany d'aquella capital aragonesa, Jorge Coci, li dedicà el *Tractatus sacerdotalis de ecclesiasticis sacramentis*, de Nicolau de Plove, que acabà d'imprimir el 6 de febrer de 1512 (Norton, núm. 651. N'hi ha un exemplar complet, no registrat per Norton, a la Biblioteca de Catalunya, sign. Res. 1480-8^{au}). La dedicatòria de Coci, "calcographie artis magister", va encapçalada per un gravat amb l'escut episcopal de Boïl. Coci tornà a imprimir aquesta obra, tot conservant la dedicatòria, el gener de 1514 (Norton, núm. 660).

⁷ Sembla que, durant el segle XII, a Girona es convocaven dos sínodes a l'any, i que aquesta pràctica sinodal es mantingué amb gran perseverança. Ultra això, "pocas diócesis españolas tienen unas constituciones sinodales tan completas como las que publicaron el obispo Jaime Casador en 1593, el obispo Arévalo de Zauço en 1606 y el obispo Miguel Pontich en 1691", cf. *Diccionario de historia eclesiástica de España*, vol. II, Madrid 1972; pàg. 1017.

⁸ Cf. A. ARTONNE, L. GUIZARD i O. PONTAL, *Répertoire des statuts synodaux des Diocèses de l'Ancienne France du XIII a la fin du XVIII siècle*, Paris 1963. Si més no, és urgent de posseir un repertori dels nostres sínodes impresos, com el que féu SILVINO DA NADRO, O.F.M. Cap., *Sinodi diocesani italiani. Catalogo bibliografico degli atti a stampa 1534-1878*, Città del Vaticano 1960; "Studi e testi", 207. Un elenc modern dels sínodes hispànics, molt esquemàtic i amb llacunes comprensibles, el trobareu al *Diccionario de historia eclesiástica de España*, vol. IV, Madrid 1975; pàgs. 2488-2494 (els de Girona, a la pàg. 2490). Per a alguns aspectes secundaris, cf. l'article de MANUEL VIÑAS, *Disertación histórica y canónica sobre los sínodos diocesanos*

pus imprescindible —juntament amb el recull exhaustiu dels concilis tarragonins!— per poder escriure en el futur la tan desitjada història eclesiàstica de Catalunya. Història que restarà sempre quimèrica mentre no s'aplegui, repeteixo, tota la riquesa documental que ens fornirien els concilis i els sínodes catalans.

Descripció bibliogràfica

Per les dificultats tipogràfiques actuals, no puc reproduir, en la descripció del raríssim imprès que dono tot seguit, tots els signes d'abreviatures que trobem a l'original; en aquests casos donaré, en cursiva, el desenvolupament de les abreviatures.

(*Fol. s.n., sign. a, portada:*) Constitutiones Si>//nodales antique π mandata nouiter edita per // Reuerendum in xpo patrem π dñm dñm Guillermm miseratio//ne diuina Episcopum Girundeñ publicata et recensita de man//dato eiusdem dñi Episcopi die jouis sancte [*sic*] Sinodi intitulata⁹ scd'a mensis.¹⁰ Anno natiui=//tatis dñi .M.D.XXij.¹¹ pñtibus non nullis Reuerendis Abbatibus prioribus Canonis=//cis π clericis curatis π non curatis in multitudine copiosa.// [*La resta de la portada és ocupada per l'escut del bisbe Boil i per altres dos boixos que formen l'orla.*] //

(*Fol. s.n., sign. a v.:*) O mater dei me//mento mei.// [*Boix de la Verge alletant l'infant Jesús, 130 × 98 mm.*] //

(*Fol. s.n., sign. a², comença el text:*) Quod Sacrarium munde seruetur: // π in illo nihil ponantur nisi sacra=//tissimum corpus Christi. // (A⁸) Ttendentes quam valde necessarium:... (*fol. s. n., sign. a⁴, acaba:*) ...sub pena ipsis curatis viginti solidorum π ipsis operarijs ingressus ecclesie. // Deo Gratias. //

(*Fol. s.n., sign. a⁴ v., colofó:*) Impressum Barchinone: per Carolum A//morosum prouensal. Anno domini Mille=//simo quingentesimo .xij. Die vero Nona // Mensis Aprilis. // [*Escut tipogràfic de l'impressor.*] //

de Gerona, "Revista de Gerona", VI (1881), 41-47. Dues orientacions de tipus general i bibliografia completa i moderna sobre aquest tema, l'estudi d'O. PONTAL, *Les Statuts Synodaux*, a "Typologie des sources du Moyen Age occidental", fasc. 11. Université Catholique de Louvain, 1975, 98 pàgs.

⁹ Entre aquest mot i el següent, una mà coetània afegí "XXa", interlineat.

¹⁰ La mateixa mà afegí "aprilis", interlineat.

¹¹ El corrector ratllà la primera X.

4^{rt}. 4 fulls s.n. (signs. a⁴). A ratlla tirada. 40 ratlles (fol. a² v.). Caixa 159 × 105 mm. Tipus gòtics de quatre cossos: text, G 32/33 (10 línies); primera ratlla del títol i encapçalament del fol. a v., G 13'5 (1 línia); epígrafs, G 27 (4 línies) i G 15'5 (3 línies). Tipus de M emprades: núms. 3 i 9 de Norton (pàg. 68), i una altra, al colofó, que no hi és indicada. L'escut tipogràfic d'Amorós és el B de Norton 91 × 67 mm.

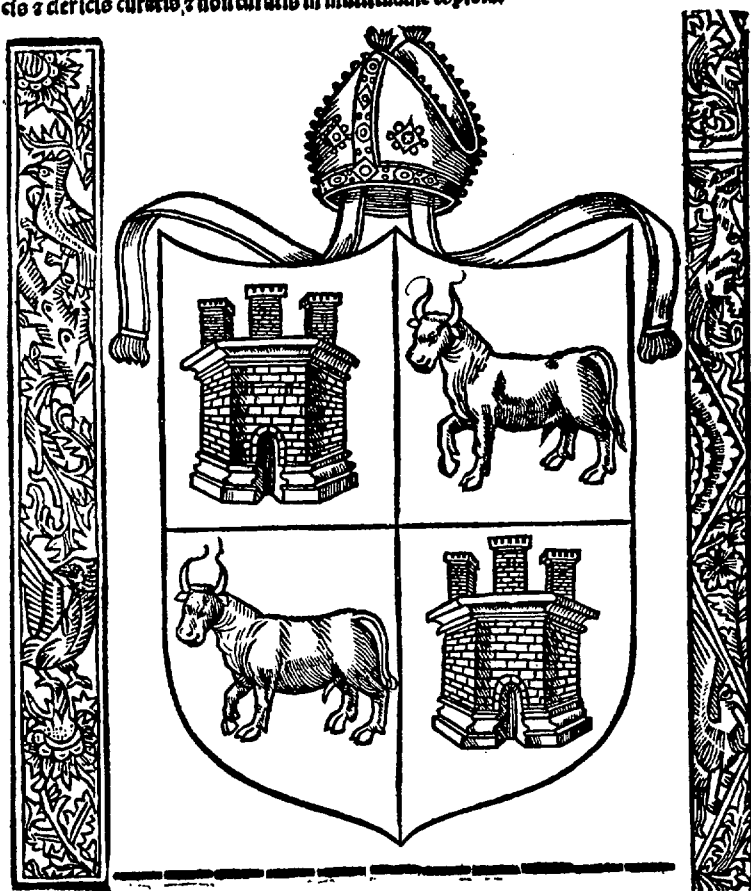
Hi ha moltes esmenes manuscrites fetes per una mà del segle XVI, no solament a la portada —com he indicat al seu lloc— sinó també al text, unes fetes als marges i les altres, molt més nombroses, damunt el text imprès, com si el treball del tipògraf hagués estat revisat per algun expert de la cúria episcopal. Els folis a²-a⁴ són foliats a mà, també del segle XVI, amb les xifres romanes Cxj a Cxiiij, probablement per haver format part d'un volum factici. Al foli a⁴, hi ha una postilla al marge.

Palau, 60.225. Norton, 181. — Biblioteca de Catalunya, sign. 1-III-100.

AMADEU-J. SOBERANAS

Cōstitutiones Sín

nodales antiq̄ z mādata nouiter edita per
 Reuerendū in xpo p̄rem z dñm dñm Guillermū mibatio
 nediuina Episcopū Birūden publicata et recēsta de mā
 dato eiusdē dñi Episcopū die s̄oate sancte S̄ipodi in t̄culare itōa mens̄ is Anno nat̄iuit̄
 taria dñi .D.D. lxxi . p̄ntibus non nullis Reuerendis Abbatibus prioribus Canonis
 cis z clericis curatis z non curatis in multitud̄e copiosa.

Omater dei me mento mei.

Quod Sacrarium munde seruet: et in illo nihil ponatur nisi sacra- tissimum corpus Christi.

Attendentes quam valde necessarium: et decens sit etiam vasa et loca illius munda et munda conseruari. Et quia fuerunt multa loca seu sacra-
ria in quibus reconditum est sacratissimum corpus domini nostri Iesu Christi teneri cum aliquibus immundicia et immisio per
que detrahatur reuerentie: et deuotioni fidelium ideo nos dictus Episcopus mandamus in virtute sancte obediencie: et sub pena Quinquaginta solidorum
Harcii. om. iudat Singulis curatis nostris Dioecesis Strandi. seu eorum loca tenentibus quatenus decet dicta loca in quibus
Sacratissimum corpus Christi reseruat mandata: et munda teneant: et in ipso
loco nihil aliud permittant existere etiam si sint reliqua vel alia quecuq;. Et quis
contrarium fecerint dicantur penam quinquaginta solidorum eo ipso inestricendo gra-
uo applicandam.

Quod nullus presbyter in die vene- ris sancta audeat sumere sacra- tissimum corpus Christi nisi in vna tantum ecclesia.

Et quis vbi maius periculum conspicitur imminere ibi specialiter et cauetis est
providendum pro securitate conscientie cum nobis relatum fuerit fuisse aliquos
curatos plures ecclesias regentes: et in die Parasceue domini de mane assueti solemnibus
officij seu missae in vna etiam perficentes Idem eadem die in alia etiam ecclesia eadem
perficere et celebrare attentant quod quidem dispositioni iuris valde obuiare videtur
Ideo nos dictus Episcopus Mandamus omnibus: et singulis presbyteris in virtute sa-
cte obediencie et sub pena excommunicationis ne quis eorum celebrans: et perficiens
dicta solemnisa assueti officij seu missae de mane in dicta die Parasceue in vna ecclesia au-
deat in alia ecclesia eadem die eadem officia celebrare. et perficere contrarium vero fa-
ciens graui subdetur discipline.

Quod quilibet curatus teneatur annuatim nomina morientium in eius parrochia: et legata pia per eos in eorum testamentis facta in Sinodo Domino Episcopi posare.

Et si animarum affectantes providere: et conscientie periculis pro posse obuiare
cum multotiens compertum iu et ite legata precipue pia non ad impleri: sicut per
sentatores mandantur pro salute et remedio animarum suarum cum ad officium nostrum
pastorale spectet pijs sentatores voluntate compleri facere Ea propter ver be cum esse

a ij

Quinquaginta

cu adimpler volcat Nos Episcopus predictus: mandamus omnibus et singulis curatis nostre Diocesis Strundenfis seu eorum locis sub pena legens solido m3 quacin⁹ deinceps continare et scribere teneantur nomina omnium per obituum decedentiu in eorum proprijs perobitjs et omnia legata pia que tales decedentes dimiserunt in eorum testamentis et Codicillis in eorum posse confectis vel testibus si testamenta fecerint et de omnibus sic continuatis memoriale nobis emanatum in Synodo dare teneantur in scriptis In quo memoriale etiam continuare teneantur si ipsa legata fuerint ad impleta vel que restant ad complendum. Et si tamen testamenta vel codicilli forsan non existant in eorum posse cum nominibus decedentium nomine notarij in posse cuius talia testamenta seu codicillos fecerint ac die et anno nobis in dicto memoriale dare teneantur et predictur. Et qui contrarium fecerit predictam penam eo ipso incurram nostro erario applicandam.

Quod nullus audeat in die purificationis beate Marie mittere ignem in capillos alterius.

+

Quia comperimus plures dissensiones et rixas etiam cum effusione sanguinis inter multos: in diversis ecclesijs nostre Diocesis secutas fuisse die purificationis beate Marie congregato populo ad divinum audiendum: et eo quis quislibet lumen in manu gestabat ut⁹ alteri frequenter mitteret ignem in capillos alterius: et propterea ira commoti ad invicem sepe commiserunt magna scandala et turbationes divinis officijs secuta fuisse. Unde volentes talibus periculis scandalis et turbationibus pro posse obviare et teneremur. Nos Guillelmus misericordie divina Episcopus Strundenfis dicimus et mandamus sub pena excommunicationis omnibus et singulis personis tam ecclesiasticis quam secularibus cuiuscumque status gradus vel conditionis existant: ne de cetero aliquis ipsorum quas cumque causa etiam iocose dicta die existens intra ecclesiam vel cimiterium mittat ignem in capillos alterius quod si fecerit statim expellatur ab ecclesia nec ad eam admittatur per presbiteros ipsius ecclesie donec condignam fecerint penitentiam et absolutio nem meruerint a nobis vel Vicario nostro obtinere mandantes: sub pena Quinquaginta solidorum omnibus curatis nostre Diocesis ut tales etiam ut premissur existant et mandatum huiusmodi annuatim publicare teneantur die Dominica in mediata prece dentis die cum festum purificationis.

Quod non teneantur scama in ecclesijs pro mulieribus.

+

Scandala et dissensionibus que circa subscriptas frequenter eveniunt et experientia comperimus volentes pro posse: et evenerit obviare quis plures discordie: et scandala secuta fuerunt propter scama que in aliquibus ecclesijs nostre Diocesis regnantur pro mulieribus ut in eis sedent dum officia divina celebrantur. Ideo nos Episcopus memoratis mandamus sub pena excommunicationis late sententie ne de cetero in ecclesijs nostre Diocesis teneantur seu ponantur scama sedilia seu cathedre seu alia que cumque valis seu res certa supra paucimodum comune ipsarum ecclesiarum destinata sunt.

209

Penaliter

Penaliter pro ipsi mulieribus ut in ipsis sedeant sed sufficiat pro ipsis esse paratum pavementum ipsarum ecclesiarum ut in eo sedcant iuxta morem laudabilem altarum ecclesiarum nostre Diocesis Mandantes sub eadem pena excommunicationis : late sententie presbiteris et operariis ipsarum ecclesiarum ut infra unum mensem post publicationes presentium in hac sacra Synodo amoveant ab ecclesijs : in quibus fuerint reperta scilicet na seu alia predicta dicto vsui ipsarum mulierum ut premitetur hacenus assignata seu posita.

Quod accipiant translatum visitationis.

HN
+

Quia sit inordinaciones et provisiones facere : et eisdem executioni debite demandari curamus actus visitationis ~~adhibenda~~ in ecclesijs Curatus et nostre Diocesis Gerundensis Invenimus provisiones per nos in prima visitatione curarum dem ecclesiarum : et quod fuitis est per predecessores nostros factas circa debitum statum et conservationem ipsarum ecclesiarum clericorum et parochianorum statum et honestatem ob ignorantiam crassam tam vicariorum provisionum et ordinum idcirco nos obitus Episcopus predicto ut tenemur providere volentes Mandamus omnibus et singulis operariis et infra unum mensem post publicationem presentium in ecclesijs visitatis et in non visitatis post visitationem earum in immediate sequenti sub pena interdicti ingressus ecclesie accipere tenentur et dictum Translatum aliter ab ecclesijs custoditur Mandantes omnibus et singulis curatis sub pena quinquaginta solidorum : ut factas prima dominica qua fuerit in ecclesijs per nos mandatum : publice denunciare tentantur in missa maiori. Et penes se infra dictum mensem prescriptum non fuerit ostensum ipsis curatis dictum translatum : per dictos operarios acceptum ipsos custodire tenentur ab eorum ecclesijs. Quo translato habito ipsi Curati illud : et omnia in eo contenta denunciare et legere teneantur publice prima dominica tunc proxime ventura in illis majori et omnibus quorum iurisdictione fuerit notum et manifestum.

Expendo

Quod non ponatur in ecclesijs barro nec aliquod gen^o herbaz

+

Item cum Invenimus non nullas ecclesias tam dicte nostre Diocesis Gerundensis valde immundas propter infra scripta in tantum quod magis immunditias quam ornamentum ipsarum ecclesiarum videatur cum super pavementum ipsarum ecclesiarum barro aut lecto siue romano tempore penitus ponatur volentesq; scandalis que inde evadunt et eisdem possunt ratione dicari erbarum et immunditiarum : et in nonnullis ecclesijs tam dicte nostre Diocesis obtinere : et signantur in quibusdam de his bus quod dolenter referimus tunc tunc. Nos tam dictis ecclesijs in domino et exortamus omnes et singulos presbiteros curatos et vicarios ipsarum ecclesiarum quatenus ecclesiarum tam dicte nostre Diocesis in quibus barro ponitur in suis ecclesijs ponant mstrum seu ponere vel mstrere permittant barro lecto vel romano nec aliquod genus erbarum super pavementum ipsarum ecclesiarum nec in die aliquarum festivitatum pro ornamento sive curam ipsas ecclesias de frondibus : rucios

8 ij

dicarum festiuitatum que ultra octo dies in dictis ecclesijs flare non permittant. Eum plura retro tabula ornamenta et iocata ratione puluerti que pro predictis causatur vale de deteriorentur et igne defacili comburi possint prout vt predictur inde Donillio et de virginitibus ecclesijs combusta fuerunt.

Constitutio antiqua de illis qui p annum vel vltra in excommunicatio ne persistum quam idem dominus Episco pus mandat seruari subpena quinquaginta solidoz ipsi curatis.

Item mandamus clericis curam animarum habentibus predictis ⁱⁿ ~~die~~ Dioces
sibus quod quilibet eorum prout ad officium seu septimanam suam persistuerit mos
neat parrochianos suos qui in excommunicatione per annum vel vltra rationem comun
carum vel alia quouis causa persistuerunt quos ab ipsa excommunicationis sententia pro
curee effectualiter se facere absolut. Alioquin denunciante eos in specie: et nomina
tim excommunicatos in ecclesijs suis denunciante nobis nomina ipsorum excommunicato
rum et causam quare sunt excommunicati et tempus per quod in ipsa excommunicatione se
serunt infra vnum mensem: attempore publicationis presentis Constitutionis continue
pumerandum ex quo scruerunt eos per annum in ipsa excommunicatione persistere.

Quod clerici curati nō arrendēt fructus beneficiorum suoz laycis.

Item cum parrochiales ecclesie et clericos non per laycos administrari debeant sen
tiam gubernari statuimus quod nullus rector seu clericus curatus vendat alicui la
ico fructus sue ecclesie in totum vel in partem sine nostra vel successorum nostrorum li
centia. Si vero contrarium factum fuerit talis vendicio nullam obtineat robur fir
mitatem et idem rector seu clericus in transgressiois penam dimidiam parte illius anni a
bitus que venditionem fecerit supradictam nostro crario aplicandam.

Mandat obseruari constitutionem quod
clerici beneficiati teneant condirecta hospitia beneficiorum et habitent in eis
dem sub pena centum solidorum pro qualibet vice: qua contrafactum fuerit
vltra penam in ipsa constitutione appositam.

Quod clerici beneficiati vel in sa
cris ordinibus constituti teneant
vnum mensem in suo et clericali ministerio in eorum vltima voluntate.

com

#

Item statum⁹ q̄ quilibet clericus beneficiatus vel existens in sacris ordinibus in suo testamento habeat inter alios manu missores ponere seu deputare saltem unum clericum manu missorem seu executores qui clericus in sacris ordinibus constitutus et de iurisdictione nostra existat ad hoc et ad reddendum iustam rationem de gestis et administratio possit per nos compelli facilis: et distinguere voluntate defuncto sui debita differantur.

Quod matrone siue obstetrices in forment de baprizandis pueris.

Item cum animabus paruulorum baprizandorum non modicum imminet periculum propter matronarum seu obstetricum que in eorum natiuitatibus sunt plenas cum propter eorum indiscretam provisionem interuenientibus casibus infirmitas tum vel aliorum periculorum que frequenter occurrunt: absqz baprizimo ipsi decedant paruuli. Idcirco presentium scriptorum serie vniuersos clericos curam animarum infra diocem ciuitatis Diocesis nostram Serundensē exercentes districte admonemus ac eis in virtute sancte obedientie dicimus et mandamus vt dictas matronas et obstetrices in suis ecclesijs admoneat vt circa ipsos paruulos talem exhibeant diligentiam vt cum in eorum natiuitatibus intererunt: et in motu articulo fuerunt aut o eorum vita desit pereat cum pura et naturali aqua et intentione sacramentuz baprizimi conferendi baprizent easdem talia verba profereudo et dicendo. Ego te baprizo In nomine patris: et filij et sp̄s sancti Amē. Qui vol aptat dir jor bareig en nō dī pare e del fill: e dī sant sp̄s Amē

Item nos sepedictus Episcopus mandamus seruari ad vnguem Constitutiones ordinaciones et mandata edite recentee: et publicate in Sinodijs annorum natiuitatis domini Millesimi quingentesimi sedē: et Millesimi quingentesimo tertij: q̄ fuerunt impresse et tradite curatis quas et que nosam dicimus Episcopus cum presenti recessu mus et ordinamus ac pro publicatis haberi volumus:

*M. B. u. i. l. y
C. u. d. d. h. u. l. u. s.
r. g. o. r. e. l. e. d. i. c. i.
d. e. l. e. j. o. r.
p. l. a. r. u. s.*

Item mandamus omnibus curatis nostre Diocesis Serundensis: que etiam de predictis nouiter editis et ordinatis ac de constitutionibus recentis: et publicatis copiam succentiam infra tres menses priorum venturos accipere et in suis ecclesijs habere assidue teneantur expensis corporibus ipsorum curatozum et operum eorundem ecclesiarum sub pena ipsius curatis viginti solidorum et ipsi operarij singulis ecclesijs

Deo Gratias.

**Impressum Barchinone: per Carolum El
morosum prouensal, Anno domini Mille-
simo quingentesimo. rj. Die vero Nona
Mensis Aprilis.**

